

Levertransplantasjon fra levende donor

Transplantasjon av høyre leverlapp fra en levende voksen donor til en voksen mottaker gjøres stadig oftere i USA (N Engl J Med 2003; 348: 818–25). En studie undersøkte praksis blant 84 av de 122 sentrene i USA som utfører levertransplantasjoner (svarprosent 69).

42 sentre rapporterte at de hadde utført 449 levertransplantasjoner fra levende donor i perioden 1997–2000. Prosedyren utgjør nå 5 % av alle levertransplantasjoner hos voksne. Dødeligheten blant donorene var lav, men komplikasjoner var relativt vanlig.

Prosedyren har funnet sin plass i transplantasjonsprogrammene for å redusere mangelen på organer og korte ned ventetiden for denne potensielt livreddende behandlingen.

Funksjonsevne etter ARDS

Akutt lungesviktsyndrom (ARDS) er en alvorlig inflammasjonstilstand i lungene med høy dødelighet. I en studie ble 109 pasienter fulgt opp i ett år etter behandling (N Engl J Med 2003; 348: 683–93).

Medialder var 45 år. Pasientene mistet omtrent 20 % av kroppsvekten i løpet av oppholdet på intensivavdelingen, som varte i 25 dager (median). Vekten var tilbake ved utgangspunktet igjen ett år etter.

Pasientenes gangdistanse i løpet av seks minutter ble undersøkt etter 3 måneder og ett år. Den mediane gangdistansen økte fra 281 meter til 422 meter. Dette var likevel bare to tredeler av forventet. Lungefunksjonen ved ettårsoppfølgingen var tilnærmet normal.

Studien indikerer at det er den generelle funksjonsevnen, og ikke lungekapasiteten, som begrenser pasientenes aktivitet.

Telefon bra ved rutineoppfølging

I en ny studie ble ca. 280 astmapasienter i England randomisert til enten telefonintervju eller kontorkonsultasjon med spesialsykepleier (BMJ 2003; 326: 477–9).

Tre firedele av dem som ble randomisert til telefonkonsultasjon ble intervjuet, mens bare 48 % av dem som ble randomisert til kontorkonsultasjon ble undersøkt ($p < 0,001$). Telefonkonsultasjonene var i gjennomsnitt ti minutter kortere enn kontorkonsultasjonene. Tre måneder etter randomisering var det ikke forskjeller mellom gruppene med hensyn til sykdomsaktivitet eller tilfredshet.

Siden telefonintervju gjør det mulig å undersøke flere pasienter enn ved kontorkonsultasjon, mener forfatterne at telefonkonsultasjon er et godt alternativ i allmennpraksis i rutineoppfølging av astmapasienter.

Statiner uten effekt ved makuladegenerasjon

Nylig har to mindre studier vist at statiner kan beskytte mot makuladegenerasjon. En større prospektiv studie finner ingen slik sammenheng.

Aldersrelatert makuladegenerasjon er den vanligste årsak til blindhet og synstap i industrialiserte land. Dette skyldes økt levealder og vellykket kontroll og behandling av andre årsaker til blindhet, som katarakt og diabetisk retinopati. To av tre personer over 90 år vil være rammet av makuladegenerasjon. Årsakene til sykdommen er ukjent, men røyking er en risikofaktor.

I en studie fra Rotterdam ble personer over 55 år undersøkt to og 6,5 år etter inklusjon (1). Nærmere 5 000 personer (83 %) ble fulgt opp, og data ble sammenholdt med et lokalt reseptregister. Om lag 450 personer brukte kolesterolsenkende midler, og litt over 400 personer utviklet makuladegenerasjon.

Det var ingen sammenheng mellom bruk av kolesterolsenkende midler og makuladegenerasjon (hasardratio 1,0; 95 % KI 0,7–1,5). Også når forfatterne justerte for kroppsmasseindeks, hypertensjon, røyking

og perifer arteriesykdom ble konklusjonen den samme.

– Forbruket av kolesterolsenkende midler er stort og økende i den aktuelle pasientgruppen, men varierer fra land til land. Norge deltar for tiden i en stor punktprevalensstudie (EUREYE) som viser at forbruket av kolesterolsenkende midler i aldersgruppen over 65 år varierer fra 3,5 % i Tallinn til 31,8 % i Paris. Tall for makuladegenerasjon i denne studien er for tiden under analyse, sier professor Johan Seland ved Øyeavdelingen, Haukeland Universitetssykehus.

– Resultatene fra den store Rotterdamkohorten som nå er publisert i *BMJ*, demonstrerer tydelig hvor viktig det er å få dokumentasjon fra ulike forskningsmiljøer før man trekker terapeutiske konklusjoner, sier Seland.

Erlend Hem

erlend.hem@basalmed.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

- van Leeuwen R, Vingerling JR, Hofman A, de Jong PT, Stricker BH. Cholesterol lowering drugs and risk of age related maculopathy: prospective cohort study with cumulative exposure measurement. *BMJ* 2003; 326: 255–6.

Kan acetylsalisylsyre forebygge tykktarmskreft?

Acetylsalisylsyre reduserer risikoen for tarmpolypper hos personer med tidligere tykktarmskreft eller tarmpolypper.

Kreft i tykktarm er den nest vanligste årsak til kreftdød, og tarmpolypper er forløper til de fleste tilfeller av tykktarmskreft.

635 pasienter tidligere operert for tykktarmskreft ble randomisert til å få 325 mg acetylsalisylsyre per dag eller placebo (1). Ved koloskopi 12,8 måneder senere (median) hadde henholdsvis 17 % og 27 % i hver gruppe én eller flere tarmpolypper ved koloskopi ($p < 0,01$). I en annen studie ble 1 121 pasienter med nylig påviste og fjernede tarmpolypper randomisert til å få enten placebo, 81 mg eller 325 mg acetylsalisylsyre per dag (2). Etter minst ett år fikk henholdsvis 47 %, 38 % og 45 % i hver gruppe påvist én eller flere tarmpolypper ved ny koloskopi (global $p = 0,04$), men relativ risiko i forhold til placebo var statistisk signifikant lavere bare for gruppen som fikk 81 mg acetylsalisylsyre (0,81; 95 % KI 0,69–0,96).

– Selv om resultatene spriker noe, bekrefter disse prospektive studiene fra USA hva laboratoriestudier og epidemiolo-

giske studier har antydnet lenge, nemlig at acetylsalisylsyre reduserer risiko for tarmpolypper i spesielle risikogrupper, sier professor Geir Hoff ved Sykehuset Telemark. Han er ansvarlig for et stort, norsk prosjekt om koloskopisk screening. De aller fleste polypper forblir benigne eller regredierer spontant, påpeker Hoff, og det er derfor uvisst om acetylsalisylsyre også reduserer risikoen for tykktarmskreft. Studier med tykktarmskreft som endepunkt er vanskelig å gjennomføre.

– Selv om bivirkningene i de to studiene kan sies å være få, er det en kumulativ risiko for bivirkninger, særlig mageblødning og hjerneblødning, sier Hoff. Det er derfor ikke grunnlag for å anbefale acetylsalisylsyre som profylakse mot tykktarmskreft.

Petter Jensen Gjersvik

petter.gjersvik@legeforeningen.no
Tidsskriftet

Litteratur

- Sandler RS, Halabi S, Baron JA, Budinger S, Pas-kett E, Keresztes R et al. A randomized trial of aspirin to prevent colorectal adenomas in patients with previous colorectal cancer. *N Engl J Med* 2003; 348: 883–90.
- Baron JA, Cole BF, Sandler RS, Haile RW, Ahnen D, Bresalier R et al. A randomized trial of aspirin to prevent colorectal adenomas. *N Engl J Med* 2003; 348: 891–9.